2018 m. Jurbarko, Šilalės, Tauragės, Ukmergės rajonuose surinkta archyvinių duomenų ir pasakojimų apie daugiau nei 30 spėjamų archeologinių objektų. Šiuos duomenis patvirtinančių radinių surasta nedaug. Ateityje panašaus pobūdžio paieškas planuojama tęsti.

The Surveys in Jurbarkas, Šilalė, Tauragė, and Ukmergė Districts

In 2018, on the basis of archival sources, a search was conducted for unknown archaeological objects in Jurbarkas, Šilalė, Tauragė, and Ukmergė Districts. Fieldwalking and metal detector surveys were conducted at suspected archaeological objects. A Paežerys – Eželiškės Late Mesolithic find spot (Fig. 3), Paegluonis cemetery (Fig. 2) and a stone with footprints (Fig. 1), and a settlement at the foot of Simėnai (Ivankiai) hillfort that dates to the first half of the 2nd millennium (Figs. 4, 5) were discovered during the surveys and data about over 30 suspected archaeological objects were collected.

Gediminas Petrauskas, Vykintas Vaitkevičius, Žilvinas Montvydas

Žvalgymai Akmenės, Anykščių, Mažeikių, Molėtų, Radviliškio ir Ukmergės rajonuose

2018 m. birželio–lapkričio mėnesiais LNM ir BRIAI žvalgė 29 kultūros paveldo vertybės požymių turinčias archeologijos ir mitologijos vietas Akmenės, Anykščių, Mažeikių, Molėtų, Radviliškio ir Ukmergės rajonuose. Aptikti radiniai perduoti saugoti LNM ir ŠAM. Žvalgytų objektų koordinatės nurodomos LKS94 sistemoje.

Čiuinių kapelių vietą (Akmenės r., Papilės sen.), su kuria siejami pasakojimai apie nekrikštytų kūdikių laidojimą, degančias liepsneles ir pro kapelius važiuojant girdimą vaikų verksmą, nurodė kraštotyrininkas Egidijus Jaraminas. Nurodyta vieta yra 200 m į PV nuo kabančio tilto per Ventą, 260 m į R nuo Čiuinių ir Raganių kaimus jungiančio lauko keliuko, 2,1 km į Š–ŠV nuo Raganių kapinyno (UK 12078), lapuočiais medžiais apaugusiame, daubos ir bevardžio upelio apjuostame atragyje Ventos kairiojo kranto viršutinės terasos pakraštyje (428100, 6217874). Kryžių ir kitų laidojimo žymių kapelių vietoje nepastebima. Kitame upelio krante, 50 m į ŠV nuo kapelių vietos plytinčiame dirbamame lauke, apie 100x90x70 m dydžio plote aptikta 15 sveikų ir deformuotų 13 mm kalibro muškietos kulkų, Trečiojo Reicho 1943 m. 1 pfenigo nominalo moneta ir švininio skritulio formos dirbinio fragmentas.

Gailaičių akmenų kompleksą (Akmenės r., Akmenės sen.) sudaro Dapšių akmeniu vadinamas riedulys ir dar du mažesni suskaldyti akmenys. Pasakojama, kad kaimo vaikai prie Dapšių akmens žaisdavę kunigus, užsilipę ant akmens ir apsigaubę drobule sakydavę pamokslus. Akmenys yra 275 m į P nuo melioracijos kanalu tekančio Bradaulio upelio, 1,54 km į R–PR nuo Gailaičių kaimo senųjų kapinių, vadinamų Švedų kapinėmis (UK 4151), Liepynų miško 31 kvartalo PV dalyje, pamiškėje, tankiame lauko akmenų priverstame lazdynyne.

Dapšių akmuo – tai pilkšvas apsamanojęs stambiagrūdis 3,1x2,65 m dydžio, 1,55 m aukščio granitas (423086, 6240008) (1 pav.). Akmuo pailgas ŠV–PR kryptimi (100–280°), akmens P pusė stati, nuskelta, Š nuolaidi. Už 5,4 m į P (170°) nuo pirmojo esantis antrasis akmuo – tai į dvi dalis V–R kryptimi perskeltas pilkšvas apsamanojęs vidutinio rupumo granitas. Pirmoji akmens dalis 2x1 m dydžio, 50 cm aukščio, antroji – 1,9x1 m dydžio, 40 cm aukščio, tarp jų išaugęs lazdynas. Nuo pirmojo akmens

1 pav. Gailaičių (Dapšių) akmuo iš ŠV. G. Petrausko nuotr.

Fig. 1. The Gailaičiai (Dapšiai) stone, as seen from the NW.

23,8 m į V (260°) nutolęs trečiasis akmuo – tai taip pat į dvi dalis perskeltas apsamanojęs vidutinio rupumo granitas (426055, 6240019). Pirmoji akmens dalis pilkšva, 1,8x1,1 m dydžio, 55 cm aukščio, antroji pilkšvai rausva, 1,5x1 m dydžio, 60 cm aukščio. Šias akmenų dalis skiria 95 cm atstumas.

Gėpaičių senkapis (UK 44202) (Akmenės r., Naujosios Akmenės kaimiškoji sen.) yra 40 m į V nuo Vėlaičių link vedančio žvyrkelio, 200 m į P nuo kanalizuoto Žaro kairiojo kranto, tokiu pat atstumu į Š nuo melioracijos kanalu tekančio bevardžio upelio, 1,4 km į V–PV nuo Lietuvos ir Latvijos Respublikos sienos, tokiu pat atstumu į PV nuo Gėpaičių kaimo senųjų kapinių (UK 4185), ariamoje nežymioje kalvelėje (437774, 6246003) (2 pav.). Kalvelė apardyta daugelį metų ariant, dirvožemyje gausu smulkių ir vidutinio dydžio akmenų.

Žvalgant kalvelę ir jos prieigas, apytiksliai 40x30 m dydžio plote surastas 21 radinys (3 pav.): 6 skardiniai žiedai paplatinta priekine dalimi (3:1–3 pav.), 2 žiedai paplatinta karpyta priekine dalimi (3:4 pav.), juostinis žiedas, keturkampė ornamentuota žiedo akutė, Livonijos Kristinos ir Karolio X Gustavo šilingai, 4 Rygos 1661, 1663 m. ir nenustatytų metų Karolio XI šilingai, Lenkijos 1661 m. ir nenustatytų metų Jono Kazimiero šilingai, peilio kriaunų galo apkalas, karsto vinis ir apskritos sagos apvalkalas. Surasti radiniai – griautinių kapų įkapės – liudija, kad mirusieji Gėpaičių senkapyje buvo laidojami XVI–XVIII a.

Apie **Kesių senkapį** (UK 43995) (Akmenės r., Akmenės sen.) užsimenama VAK bylose, jo 1999 m. nesėkmingai ieškojo Arūnas Strazdas (*VAK*, f. 1, ap. 1, b. 80, l. 52, 60, 71; *LIIR*, f. 1, b. 3656). Kesių senkapis yra 40 m į P nuo Vadaksties upe einančios Lietuvos ir Latvijos Respublikos sienos, 60 m ta pačia kryptimi nuo

2 pav. Gėpaičių senkapio kalvelė iš Š–ŠV. G. Petrausko nuotr.

Fig. 2. Gėpaičiai cemetery hill, as seen from the N–NW.

Vadaksties ir Agluonos santakos, 230 m į PV nuo Kesių alkakalnio (UK 1819), lapuočių miške, Vadaksties kairiojo kranto slėnio iš Š ir gilios karjero duobės iš P apjuostoje 23x22 m dydžio, iki 1,5 m aukščio kalvoje (418422, 6247202) (4 pav.). Kalvos paviršiuje pastebima archyviniuose dokumentuose minimų riedulių.

Žvalgant senkapį ir jo prieigas aptikta 16 radinių, tarp kurių su mirusiųjų laidojimu siejami 2 juostiniai žiedai (vienas su užrašu IHS), skardinis žiedas paplatinta priekine dalimi, apskrita sagtis (5:1 pav.), kabė (5:2 pav.), Rygos Gustavo II Adolfo šilingas, Lenkijos 1664 m. Jono Kazimiero šilingas, neatpažintas XVII a. vidurio Rygos šilingas, Švedijos Karolio XII 1 erė (5:3 pav.) ir 3 karsto vinys. Likę archeologinių žvalgymų radiniai – Rusijos imperijos Aleksandro I 1812 m. ir 1813 m. 2 kapeikų, taip pat TSRS 1956 m. 2 kapeikų nominalo monetos – senkapio teritorijoje atsidūrė atsitiktinai. Nedeginti mirusieji Kesių senkapyje laidoti XVI–XVIII a. I pusėje.

Klykoliuose (Akmenės r., Naujosios Akmenės kaimiškoji sen.) buvo tęsiami senojo miesto vietos archeologiniai žvalgymai (*ATL 2017 metais*, 2018, p. 542). Ieškant archeologinių duomenų apie seniausią Klykolių praeitį, iššvalgyti 2 plotai (apie 1,63 ha) kaimo vidurinėje ir V dalyje, aptikti 58 radiniai. Didžiausią jų dalį sudaro monetos ir sagos (atitinkamai – 22 ir 12, arba 58,6 % visų dirbinių). Rygos 1651 m. Kristinos šilingas, LDK 1660 ir 1664–1666 m. Jono Kazimiero šilingai (6 pav.) iš ploto 1 rodo, kad dabartinio Klykolių kaimo V dalyje buvo gyvenama bent jau nuo XVII a. II pusės. Nors skardiniai žiedai paplatinta priekine dalimi, juostinis žiedas, dubeninio ir karnizinio (?) koklio fragmentai būdingi plačiam XVI–XVII a. laikotarpiui, šiandieninių archeologinių duomenų Klykolių apgyvendinimui paankstinti nepakanka. Kitaip nei plote 1, Klykolių kaimo vidurinėje dalyje žvalgytame plote 2 senesnių nei XIX a. radinių nerasta.

3 pav. Gėpaičių senkapyje aptikti žiedai. G. Petrausko nuotr.

Fig. 3. Rings discovered in Gėpaičiai cemetery.

4 pav. Kesių senkapio kalva iš ŠV. G. Petrausko nuotr.

Fig. 4. Kesiai cemetery hill, as seen from the NW.

5 pav. Kesių senkapio radiniai: 1 – sagtis; 2 – kabė; 3 – Švedijos Karolio XII 1 erė. G. Petrausko nuotr.

Fig. 5. Finds from Kesiai cemetery: 1 – a buckle; 2 – a hook fastener; 3 – a Swedish King Charles XII 1 öre.

7 pav. Krioklių kapinyne aptiktas platusis kovos peilis–kalavijas. G. Petrausko nuotr.

Fig. 7. A broad fighting knife–sword discovered in Kriokliai cemetery.

8 pav. Krioklių kapinyno radiniai: 1, 2 – lankinių segių dalys; 3, 4 – pasaginių segių dalys; 5 – apyrankės fragmentas. G. Petrausko nuotr.

Fig. 8. Kriokliai cemetery finds: 1, 2 – crossbow brooch pieces; 3, 4 – penannular brooch pieces; 5 – a bracelet fragment.

6 pav. Klykolių senojo miesto vietoje aptiktos monetos. G. Petrausko nuotr.

Fig. 6. Coins discovered at the site of Klykoliai old town.

Rusijos imperijos okupacijos laikotarpiui, ypač jo antrajai pusei skiriama daugelis kitų radinių: carinės monetos, sagos, Nekaltojo Prasidėjimo medaliukas, sąsaga, varpelis, porcelianinės pypkės dalys ir skulptūrėlė, carinė ir prekybinė vokiečių įmonės plombos. Tarpukario Lietuvą mena 1929–1940 m. Kauno muitinės plomba ir 1936 m. 5 centų nominalo moneta, II Pasaulinio karo metus – vokiškos uniformos kelnių saga, vokiškų ir rusiškų šovinių tūtelės, tarybinę okupaciją – monetos ir ne anksčiau kaip 1972 m. pagamintas komjaunimo ženkliukas.

Krioklių kapinynas (UK 44203) (Akmenės r., Papilės sen.) yra 50 m į Š–ŠV nuo Krioklių Rūdynės šaltinio, 270 m į PR nuo melioracijos kanalu tekančio Krioklio upelio, 400 m į PR nuo šio kaimo pirmųjų senųjų kapinių (UK 4174), 570 m į PV nuo Krioklių kaimo antrųjų senųjų kapinių (UK 4175) (428230, 6219659). Žvalgant kapinyną, apie 95x20 m dydžio plote viršutinės terasos pakraštyje aptikta 18 radinių: platusis kovos peilis–kalavijas (7 pav.), įmovinis ietigalis karklo lapo formos plunksna, dar vieno ietigalio įmova ir plunksna, peilio geležtė, lankinės aguoninės segės kojelė ir galvutė (8:1, 2 pav.), dviejų pasaginių segių daugiakampiais galais dalys (8:3, 4 pav.), aguoninė galvutė, lan-

kelio ir liežuvėlio apvijos dalys, kryžinio smeigtuko fragmentas, masyvios ir juostinės apyrankės dalys (8:5 pav.), juostinis žiedas, Lenkijos Jono Kazimiero šilingas bei nežinomo žalvarinio dirbinio fragmentas.

Radiniai į apie 70 m ilgio, 15 m pločio juostą terasos ir dirbamo lauko pakraštyje sustumti plūgo, todėl tiksliai laidojimo paminklo būklei ir teritorijai nustatyti būtini platesni archeologiniai tyrimai. Remiantis aptiktais dirbiniais, Krioklių kapinyne nedegintus mirusiuosius VIII–XI a. laidojo žiemgalių bendruomenė. Apie 35 m į ŠV nuo pagrindinės dirbinių koncentracijos nutolęs juostinis žiedas ir žvalgyto ploto R dalyje aptiktas Jono Kazimiero šilingas datuojami XVI–XVII a. ir su minėtais žiemgalių kapais neturi nieko bendro. Nežinia, ar į Krioklių kapinyną laidoti sugrįžta po 500 metų pertraukos, ar šie radiniai laidojimo paminklo teritorijoje atsidūrė atsitiktinai.

Ekspedicijos metu gauta prieš ketverius ar penkerius metus dirbamuose **Mančelių** kaimo (Akmenės r., Akmenės sen.) laukuose surasta III–IV a. būdinga ornamentuota kampuoto pjūvio apyrankė (9 pav.). Dirbinio radimvietė yra 100 m į ŠR nuo Mančelių kaimo senųjų kapinių, 360 m į V–PV nuo melioruotų Telingupio ir Paistės upelių santakos, 1,38 km į PR nuo Bitininkų (Kivylių) kaimo senųjų kapinių (UK 4190), upelio link pamažu žemėjančiame lauke Telingupio dešiniajame krante (apytikslė vieta – 423345, 6244205).

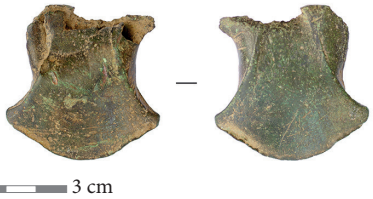
Suginčių (Akmenės r., Naujosios Akmenės kaimiškoji sen.) **bronzos amžiaus radimvietė** yra 50 m į Š nuo kelio Suginčiai–Klykoliai–Agluonai, 660 m į PR nuo melioracijos kanalu tekančio Kūlupio upelio, 1,09 km į PV nuo Suginčių kaimo antrųjų senųjų kapinių, vadinamų Zigmalio kapeliais (UK 4338), 1,85 km į PR nuo Suginčių kapinyno (UK 42089), (apytikslė vieta – 431327, 6248209). Apie 2014 m. nurodytoje vietoje, dirbamų laukų sandūroje surastas bronzinio įmovinio kirvio fragmentas (10 pav.). Kirvis specialiai deformuotas: įmovos viršutinė dalis numušta, lūžio vieta suplota, ašmenys šonuose atbukinti. Dirbinys datuojamas bronzos amžiaus IV–VI periodais, arba 1100–500 m. pr. Kr.

200 m į R nuo Suginčių kapinyno (UK 42089), tokiu pat atstumu į PV nuo Vadaksties ir Kūlupio santakos, 700 m į ŠR nuo Suginčių senųjų kapinių, vadinamų Šmitkino kapeliais (UK 5738), apie 1,7 km į ŠV nuo kirvio radimvietės, Vadaksties kairiojo kranto slėnio pakraštyje (429775, 6248863) nustatyta **geležies amžiaus radimvietė**. Iššvalgius apie 75x50 m dydžio plotą, surastas diržo apkalas ir susilydęs žalvarinio dirbinio fragmentas, apie 580 m į R nuo šių dirbinių, šalia melioracijos kanalu

9 pav. Mančeliuose aptikta apyrankė. G. Petrausko nuotr.

Fig. 9. A bracelet discovered in Mančeliai.

10 pav. Suginčiuose rastas bronzinio kirvio fragmentas. G. Petrausko nuotr.

Fig. 10. A bronze axe fragment discovered in Suginčiai.

0 3 cm

11 pav. Suginčiuose aptikta pasaginė segė. G. Petrausko nuotr.

Fig. 11. A penannular brooch discovered in Suginčiai.

0 2 cm

12 pav. Šapnagių kaimavietės radiniai: 1 – žiedinės segės fragmentas; 2 – žiedo dalis. G. Petrausko nuotr.

Fig. 12. Šapnagiai village site finds: 1 – a ring brooch fragment; 2 – part of a ring.

0 3 cm

13 pav. Vegeriuose aptikti radiniai: 1 – pasaginė segė; 2 – kryžinio smeigtuko dalis. G. Petrausko nuotr.

Fig. 13. Finds discovered in Vegeriai: 1 – a penannular brooch; 2 – part of a cruciform pin.

tekančio Kūlupio dešiniojo kranto – XII–XIV a. datuojama pasaginė segė stilizuotais gyvuliniais galais (11 pav.). Be šių radinių, minėtinas žvalgant aptiktas Lenkijos Jono Kazimiero šilingas, Rusijos imperijos Nikolajaus II 1895 m. 1 kapeikos nominalo moneta, XIX a. pabaigos – XX a. pradžios revolverio (?) kulka ir paauksuotas žetonas–kabutis.

Šapnagiuose (Akmenės r., Kruopių sen.) iššvalgytas 100–105 m ilgio (iš Š į P), 50–60 m pločio (iš V į R) kaimavietės plotas (apie 5550 m^2). Tai Tuopų gatvės iš P, Šapnagių gatvės iš R, bevardžio melioracijos kanalu paversto upelio iš Š ir sodybos (Tuopų g. 1) pastatų bei sodo iš V apjuostas dirbamos žemės plotas Šapnagių vidurinėje dalyje. Žvalgant aptiktas Rygos Žygimanto Vazos šilingas, ornamentuotos žiedinės segės fragmentas (12:1 pav.) ir žiedas paplatinta gėlės žiedo pavidalo priekine dalimi (12:2 pav.) patvirtina 1979 m. Šapnagių senkapio tyrimų duomenis, kad vietovė buvo apgyvendinta XVI–XVII a. (Varnas A., Ivanauskas E., Šapnagių (Akmenės raj.) XVI–XVII a. senkapiai, *MADA*, 1987, t. 3 (100), p. 24–41).

Vegeriuose (Akmenės r., Naujosios Akmenės kaimiškoji sen.) iššvalgyti 3 plotai kaimo vidurinėje ir R dalyje (apie 2,83 ha), aptikti 65 radiniai. Dauguma radinių kilę iš senojo miesto kultūrinio sluoksnio, tačiau net 13 dirbinių (20 %) siejami su vėlyvojo geležies amžiaus žiemgalių kapinynu II. Mirusiųjų laidojimą liudija antkaklės smailėjančiais galais, pasaginė segė stilizuotais gyvuliniais galais (13:1 pav.), segės galvutė, kryžinio smeigtuko dalis (13:2 pav.), apyrankė siaurėjančiais galais, juostinės apyrankės, įvijinės apyrankės fragmentas ir sulenkta žalvario skardelė. Vegerių vidurinėje dalyje surastas kabutis–kryželis (14:1 pav.) bei paukštelio pavidalo kabutis (14:2 pav.) rodo, kad su žiemgaliais siejamų VIII–XIII a. radinių esama didžiulėje Vegerių kaimo teritorijoje.

14 pav. Vegeriuose aptikti radiniai: 1 – kabutis–kryželis; 2 – paukštelio pavidalo kabutis. G. Petrausko nuotr.

Fig. 14. Finds discovered in Vegeriai: 1 – a pendant-cross; 2 – a bird-shaped pendant.

15 pav. Viešučiuose rasta pasaginė segė. G. Petrausko nuotr.

Fig. 15. A penannular brooch discovered in Viešučiai.

Seniausieji senojo miesto vietos radiniai – skardinis paplatinta priekine dalimi ir juostiniai žiedai, Kristinos, Karolio XI ir Jono Kazimiero šilingai – patvirtina istorinius duomenis, kad XVI a. pabaigoje – XVII a. gyvenimas Vegeriuose jau virte virė. Vegerių miestelio suklestėjimą XIX a. II pusėje liudija daugiau nei 10 sagų, carinės monetos, iš Vokietijos imperijos monetos padarytas žetonas–pakabukas, carinės plombos, Čenstakavos Dievo Motinos medaliukas, medalionas, porcelianinių pypkių dalys, M. S. Kuznecovo fabrike Rygoje pagamintos fajansinės lėkštės, porcelianinio puodelio (?) šukės ir kai kurie kiti dirbiniai, o jam pražūtingą II Pasaulinio karo laikotarpį – Trečiojo Reicho monetos, vokiškos uniformos kelnių sagos, artilerijos sviedinio skeveldra, vokiški bei rusiški šaudmenys.

Spėjamas **Viešučių kapinynas** (Akmenės r., Kruopių sen.) yra 40 m į Š nuo Šapnagių ir Viešučių kaimus jungiančio kelio, 90 m į P nuo Lietuvos ir Latvijos Respublikos sienos, 1,3 km į V–PV nuo Viešučių kaimo senųjų kapinių (UK 4165), dirbamame lauke, kairiajame melioracijos kanalu tekančios Dabikinės krante (441034, 6243294). Apie 50x50 m dydžio plote, V priglaustame prie Dabikinės upelio ir P prie žvyrkelio Šapnagiai–Viešučiai, aptikti 4 radiniai. Su vėlyvojo geležies amžiaus žiemgalių kapais siejama XII–XIII a. datuojama pasaginė segė tordiruotu lankeliu ir suplotais keturkampiais galais (15 pav.) bei geležinis sagties liežuvėlis.

Kiškelių kapinynas (UK 43866) (Anykščių r., Skiemonių sen.) yra 200 m į R–ŠR nuo aukštos įtampos elektros perdavimo linijos, 350 m į PV nuo Meliaušiškių tvenkinio, 850 m į ŠV nuo Pečiulių aerodromo, Kiškelių miško 1537 kvartale, bevardžio upelio kairiajame krante, gilios griovos iš R ir ŠR pusės juosiamoje nelygioje lapuočiais medžiais apaugusioje pakilumoje (16 pav.). Kapinyno vietoje pastebima apie 60 m ilgio (ŠV–PR kryptimi), iki 1 m aukščio pakiluma ir į V–PV nuo jos, už nedidelės lomos stūksanti nežymi apie 20x15 m dydžio kalvelė.

Išžvalgius stačiakampį apie 75x35 m dydžio plotą (pailgas ŠV–PR kryptimi), aptikti 66 radiniai, kurių daugelis surinkti jau minėtos pakilumos paviršiuje. Minėtina smeigtuko adata, apyrankė tordiruotu lankeliu, pusmėnulio formos kabutis (*lunica*) (17:1 pav.), 5 žvangučiai masyviomis lietomis ąselėmis, švininis ritinio formos karolis, 3 žalvarinės ir geležinės sagtys, 3 sagčių liežuvėliai, keturkampis diržo apkalas. Iš ginklų surastas apatinis Z tipo kalavijo skersinis, darbo reikmenų – įtveriamieji peiliai ir jų dalys, pjautuvėlio fragmentas, buities reikmenų – net 7 cilindrinės spynos ir jų dalys,

16 pav. Kiškelių kapinynas iš P. G. Petrausko nuotr.

Fig. 16. Kiškeliai cemetery, as seen from the S.

17 pav. Kiškelių kapinyno radiniai: 1 – pusmėnulio formos kabutis; 2 – raktas. G. Petrausko nuotr.

Fig. 17. Finds from Kiškeliai cemetery: 1 – a crescent pendant; 2 – a key.

žalvarinis raktas su ataugėlėmis (17:2 pav.), rombo formos rakto rankenėlė, uždaro skiltuvo fragmentas bei švininis skritulio formos verpstukas. Raitelio ir žirgo ekipuotės reikmenims skiriami 2 skambalai ir dar dviejų skambalų šerdys, 3 žąslų grandžių fragmentai, tordiruotas žąslų narelis. Žvalgant kapinyną aptiktas geležinis ir sidabruotas apkalai, 7 nenustatytos paskirties žalvarinių dirbinių dalys, sidabrinio dirbinio fragmentas, 3 pailgo stačiakampio pavidalo žalvario ruošiniai, 5 lipdytų ir žiestų puodų šukės, tiglio (?) ir žaizdro (?) dalys, 3 molio tinko fragmentai, 22 susilydę žalvario gabalėliai (bendro 139,7 g svorio) ir kiti dirbiniai.

Pagrindinė radinių koncentracija aprėpia apie 60x35 m dydžio plotą. Svarbu pažymėti, kad vienas cilindrinės spynos fragmentas surastas už 30 m į V, žąslų grandies dalis – už 65 m į P–PV, dviguba sagtis ir įtveriamasis peilis – net už 125 m į ŠR nuo dirbinių koncentracijos. Be to, kitaip nei visi kapinyno radiniai, viena iš cilindrinių spynų surasta ne upelio kranto aukštumos viršuje, o pačioje griovos apačioje. Aptikti radiniai Kiškelių kapinyną leidžia datuoti XI–XIII a., o apdegę ir apsilydę dirbiniai, susilydę žalvario fragmentai patvirtina, kad šiame laidojimo paminkle mirusieji laidoti sudeginti.

Kurkleliuose (Anykščių r., Skiemonių sen.) nustatyta XV–XVI a. būdingo pentinio plačiaašmenio kirvio radimvietė (18 pav.). Tai 1,2 km į PV nuo Kurklelių dvarvietės (UK 30349), kelio Anykščiai–Molėtai kairėje pusėje, bevardžio upelio krante iškilusi PV–ŠR kryptimi pailga iki 4 m aukščio kalva (576081, 6148450).

Daubarių kapinynas II (Mažeikių r., Tirkšlių sen.) yra 400 m ta pačia kryptimi nuo Daubarių piliakalnio su gyvenviete (UK 23949), 450 m į ŠR nuo Mažeikių aplinkkelio ir į ŠV nuo Daubarių piliakalnio II su gyvenviete (UK 23951), 550 m į ŠV nuo Daubarių kapinyno (UK 16256), 650 m į PR nuo Gojaus šventvietės (UK 6396), į PR nuo Daubarių kaimo senųjų kapinių (UK 6397). Kapinynas įrengtas Viešetės kairiajame krante, dirvonuojančioje kalvoje viršutinės terasos pakraštyje (394615, 6241080). Iš PR kapinyną juosia raguva, į P–PV nuo jo nutiesta aukštos įtampos elektros perdavimo

linija. XX a. 8 dešimtmečio viduryje Daubarių kompleksas sulaukė nemažai archeologų dėmesio (*ATL 1974 ir 1975 metais*, 1977, p. 20–27; *ATL 1974 ir 1975 metais*, 1977, p. 155–158; *ATL 1976 ir 1977 metais*, 1978, p. 101–108).

Žvalgant kapinyną, apie 40x35 m dydžio plote aptiktas 81 radinys. Didžiausią radinių dalį sudaro papuošalai ir jų dalys: apyrankės (30 vienetų), karoliai (13 vienetų), antkaklės (10 vienetų), segės (6 vienetai), žiedai (3 vienetai) ir kt. Tai juostinių, įvijinių ir gyvuliniais galais apyrankių fragmentai, dvigubi ir trigubi karoliai, vytinių, karolinių ir neaiškaus tipo antkaklių dalys, pasaginės segės cilindriniais, daugiakampiais ir platėjančiais galais (19 pav.), segės liežuvėlis, vyta, paplatinta ir skardiniai paplatinta priekine dalimi žiedai, paukštelio pavidalo zoomorfinis kabutis (20:1 pav.) bei neaiškaus papuošalo fragmentas. Tarp kitų kapinyno radinių minėtina: pentinio kirvio dalis, miniatiūrinis kirvelis, 2 sagtys su profiliuotu apkalu (20:2, 3 pav.), dviguba ovali sagtis, 4 diržo apkalai (vienas nuo diržo galo), žąslų (?) fragmentas, 2 žąslų grandys, LDK Jono Kazimiero šilingas, apskritos vielos gabalėlis, 3 neaiškios paskirties dirbinių dalys ir 38 susilydę žalvarinių dirbinių fragmentai (bendro 224,4 g svorio). Daugelis aptiktų radinių sulūžę arba specialiai sulaužyti į nedidelius gabalėlius, perdegę ar net stipriai apsilydę – visa tai rodo Daubariuose buvus įsigalėjusį mirusiųjų deginimo paprotį. Remiantis radiniais, Daubarių degintinis kapinynas II kaip kuršių bendruomenės laidojimo vieta naudotas XI–XIII a.

Griežės (Mažeikių r., Židikų sen.) archeologinių paminklų kompleksą sudaro romėniškojo laikotarpio pilkapiai, du piliakalniai su gyvenvietėmis, X–XIII a. kapinynas ir XVI–XVII a. pradžios senkapis (*ATL 1980 ir 1981 metais*, 1982, p. 75–78; *ATL 1980 ir 1981 metais*, 1982, p. 103–105; *ATL 1982 ir 1983 metais*, 1984, p. 108–111). 2018 m. į P ir V nuo Griežės piliakalnio II su priešpiliu ir gyvenviete (UK 23955) teritorijos iššvalgyti 2 plotai (apie 2,17 ha), aptikti 72 radiniai.

18 pav. Kurkleliuose aptiktas pentinis plačiaašmenis kirvis. G. Petrausko nuotr.

Fig. 18. The single-bladed broad axe discovered in Kurkleliai.

19 pav. Daubarių kapinyne II rastos pasaginės segės. G. Petrausko nuotr.

Fig. 19. Penannular brooches discovered in Daubariai cemetery II.

20 pav. Daubarių kapinyno II radiniai: 1 – paukštelio pavidalo kabutis; 2, 3 – diržo sagtys. G. Petrausko nuotr.

Fig. 20. Finds from Daubariai cemetery II: 1 – a bird-shaped pendant; 2, 3 – belt buckles.

21 pav. Griežėje aptikti radiniai: 1, 2 – pusapvalės lazdelės pavidalo lydinių fragmentai; 3 – Šventosios Romos imperijos Engelberto I pfenigas. G. Petrausko nuotr.

Fig. 21. Finds discovered in Griežė: 1, 2 – fragments of half-round, rod-shaped ingots; 3 – a Holy Roman Empire Engelbert I pfennig.

Su piliakalnio II gyvenviete siejamos vytinės ir karolinės antkaklės dalys, pasaginių segių platėjančiais ir žvaigždiniais galais fragmentai, aguoninė galvutė, apskritos lietos segės dalis, įvijinių, storagalės, gyvuliniais ir siaurėjančiais galais apyrankių fragmentai, žiedas paplatinta priekine dalimi, trigubi karoliai, žvangučiai, peilio įkotė, diržo apkalai, suspausto cilindro formos svarelis, pusapvalės lazdelės pavidalo sidabro lydinių fragmentai (21:1, 2 pav.), Šventosios Romos imperijos Marko grafystės Engelberto I pfenigas (21:3 pav.) ir kiti dirbiniai. Iš iki šiol nežinomos naujųjų laikų radimvietės į V nuo piliakalnio II gyvenvietės (389634, 6254547) kilę juostiniai, paplatinta ir paplatinta karpyta priekine dalimi žiedai, širdelės formos segė, sagtis ir kriaunų apkalas, įvairūs XIX–XX a. datuojami radiniai. Žvalgymai atskleidė, kad Griežės piliakalnio II gyvenvietė tęsiasi į P nuo saugomos teritorijos ribos, be to, su ja siejamų dirbinių esama ir už 100 m į ŠV nuo gyvenvietės.

Jautakių viduramžių laikotarpio radimvietė (Mažeikių r., Tirkšlių sen.) yra 80 m į R nuo pirmojo kelio link vedančio lauko keliuko, 300 m į P nuo melioracijos kanalu tekančio bevardžio upelio, 550 m į PV nuo kelią Skuodas–Mažeikiai ir Mažeikių aplinkkelį jungiančio žiedo, 700 m į PV nuo Jautakių piliakalnio su gyvenviete (UK 23957), dirbamame lauke į P nuo dirvonuojančios ir medžiais apaugusios apidėmės (391547, 6243206). Žvalgant aptikta pasaginės segės dalis (?), verpstukas ir susilydęs sidabrinio dirbinio fragmentas datuojami XIII–XIV a. Radimvietė galimai susijusi su netoliese stūksančiu Jautakių piliakalniu. Kiti dirbiniai – 2 sagos, Rusijos imperijos Lodzės Solomono Šiko vilnos fabriko plomba ir TSRS 1949 m. 3 kapeikų nominalo moneta – būdingi XIX–XX a. kaimavietėms.

Kabaldikų senkapis (Mažeikių r., Reivyčių sen.), vadinamas Šluosto kapeliais (UK 6379), yra Lietuvos ir Latvijos Respublikos pasienyje, vėjo elektrinių parko ŠR pakraštyje, 450 m į Š nuo šias elektrines jungiančio kelio, Vadaksties kairiojo kranto aukštumos pakraštyje iškilusioje apie 100x50 m dydžio (pailga ŠV–PR kryptimi), iki 5 m aukščio kalvoje. Senkapio kalva apaugusi lapuočiais medžiais ir krūmais, P pusėje leidžiasi į griovą, iš R pusės ją juosia Vadaksties slėnis, o į V nuo jos driekiasi dirbami laukai. Kalvos ŠR, PR ir P pakraščiuose vinguriuoja II Pasaulinio karo (?) apkasų tranšėja. Iš Lietuvos žemės vardyno anketos žinoma, kad tarpukariu senkapyje kasant žvyrą rasta žmonių kaulų (*VAK*, f. 1, ap. 1, b. 80, l. 271).

Senkapio kalvos aikštelėje tarp nukritusių lapų pastebėtas į medžio šakelę įaugęs juostinis žiedas su užrašu IHS, 2 sulipę Jono Kazimiero šilingai, be to, išraustose žemėse prie apkasų tranšėjos aptiktas skardinis paplatinta priekine dalimi ir paplatinta karpyta priekine dalimi žiedai, LDK 1661 m. Jono Kazimiero šilingas ir Rusijos imperijos Nikolajaus II 1913 m. 2 kapeikų nominalo moneta. Atsitiktiniai Kabal-

dikų senkapio radiniai – žiedai ir Jono Kazimiero šilingai – rodo, kad kalvoje mirusieji buvo laidojami jau XVII a. Kalvos aikštelėje išlikęs ketaus kryžius ir surasta aplūžusi balto metalo Nukryžiuotojo skulptūrėlė leidžia manyti, kad senkapis, kaip Kabaldikų kaimo bendruomenės laidojimo vieta, buvo naudojamas bent jau iki XIX a. pabaigos – XX a. pradžios.

Krakiuose (Mažeikių r., Mažeikių apylinkės sen.), 300 m į ŠV nuo Ventos ir Jautakupio santakos, 770 m į P nuo kelio Mažeikiai–Kuršėnai ir Mažeikių aplinkkelio sankryžos, 1,45 km į ŠV nuo Pauliankos vilnų karšyklos pastato (UK 22053), 1,64 km į PR nuo Naikių kaimo senųjų kapinių, vadinamų Milžino kapeliais (UK 2393), į Ventos slėnį besileidžiančios masyvios kalvos P šlaite nustatyta geležies amžiaus dirbinių radimvietė (400841, 6238811). Žvalgant surastas smeigtukas rozetine galvute (22:1 pav.), kryžinis smeigtukas (22:2 pav.) ir apyrankės ovalo skersinio pjūvio lankeliu fragmentas rodo, kad Ventos dešiniojo kranto aukštumos pakraštyje galėjęs būti VIII–XI a. kapinynas.

Kukių (Petrelių) kapinynas (UK 6371) (Mažeikių r., Židikų sen.) – garsus Mažeikių krašto geležies amžiaus ir naujųjų laikų laidojimo paminklas (*AETL 1972 ir 1973 metais*, 1974, p. 77–81; *LIIR*, f. 1, b. 608). 2018 m. Kukiuose iššvalgius keturkampį apie 55x50 m dydžio plotą (pailgas ŠR–PV kryptimi), aptiktas iki šiol nežinomas X–XIII a. kuršių kapinynas. Kukių kapinynas II yra 130 m į P–PV nuo Kukių (Petrelių) kapinyno, 450 m į PR nuo kelio Kukiai–Repšiai, dirbamame lygiame lauke Varduvos kairiojo kranto viršutinės terasos pakraštyje (384369, 6245026) (23 pav.).

22 pav. Krakiuose rasti smeigtukai: 1 – rozetine galvute; 2 – kryžinis. G. Petrausko nuotr.

Fig. 22. Pins found in Krakiai: 1 – with a rosette head; 2 – cruciform.

Žvalgant kapinyną aptikta 70 radinių, tarp kurių vyrauja papuošalai: apyrankių (27 vienetai), segių dalys (7 vienetai), karoliai (7 vienetai), antkaklių (6 vienetai) ir žiedų fragmentai (5 vienetai). Minėtinos juostinių, įvijinių, gyvuli-

23 pav. Kukių kapinynas II iš ŠR. G. Petrausko nuotr.

Fig. 23. Kukiai cemetery II, as seen from the NE.

24 pav. Milių kapinyne II aptiktas zoomorfinis kabutis. G. Petrausko nuotr.

Fig. 24. A zoomorphic pendant discovered in Miliai cemetery II.

niais, plonėjančiais galais ir neaiškaus tipo apyrankių dalys, sidabrinės lankinės laiptelinės segės lankelio fragmentas, ilgakojės arba gyvulinės lankinės segės dalis, lankinės segės buoželė, pasaginių segių platėjančiais ir aguoniniais galais fragmentai, žiedinės segės dalis, dvigubi, trigubi, keturgubi ir statinaitės formos karoliai, vytinių antkaklių fragmentai, ištiesintas įvijinis žiedas, sidabrinio (?) žiedo pastorinta priekine dalimi fragmentas, žiedas paplatinta karpyta priekine dalimi, neaiškaus tipo žiedų fragmentai bei 2,1 g svorio kapoto sidabrinio papuošalo dalis.

Iš kitų Kukių kapinyno II radinių minėtini: nedidelis įmovinis ietigalis lauro lapo formos plunksna, dvinarės ovalios ir paplatinta priekine dalimi sagties fragmentai, diržo apkalai, lankinės segės arba sagties liežuvėlis, miniatiūrinė juostų vijimo plokštelė, įvijėlė, žalvarinė grandis, strypelis, 34 susilydę žalvario fragmentai (bendro 213,7 g svorio) ir kiti dirbiniai. Pagrindinė dirbinių koncentracija apima apie 45x40 m dydžio plotą. Po visą žvalgymų plotą pabirę susilydę žalvario fragmentai, perdegusios ir apsilydžiusios įkapės liudija, kad kapinyne mirusieji buvo laidojami sudeginti. Abu Kukių kapinynai yra vienalaikiai (pirmojo kapinyno chronologija yra platesnė), todėl klausimas, ar juos naudojo viena ar kelios skirtingos bendruomenės, kol kas lieka atviras.

Miliuose (Mažeikių r., Mažeikių apylinkės sen.), 450 m į P–PV nuo kelio Mažeikiai–Kuršėnai, 500 m į ŠV nuo Milių kapinyno (UK 16163), 630 m į R–ŠR nuo Ventos ir Mišeikio santakos, Ventos dešiniojo kranto viršutinės terasos pakraštyje surastas geležies amžiaus kapinynas II (405802, 6235651) (žr. *ATL 1982 ir 1983 metais*, 1984, p. 106–108). Į Ventos slėnį besileidžiančiame priesmėlio kalvos P šlaite aptikti 22 radiniai: 6 ornamentuoti apsilydę juostinių, 2 įvijinių ir vienas masyvios apyrankės lankelio fragmentas, 2 vytinių antkaklių lankelių dalys, ažūrinis zoomorfinis kabutis (24 pav.), apsilydžiusi pasaginės segės galvutė (?) ir lankelio fragmentas, kryžinio smeigtuko dalis, smeigtuko adata, žiedas paplatinta priekine dalimi ir dar vieno žiedo lankelio fragmentas, diržo apkalas su kilpele, žalvarinė grandis, perdegusi peilio įkotė bei nežinomos paskirties dirbinys – stačiakampė geležies plokštelė su deformuotu apkalu. Atskirai minėtini 7 susilydę žalvario ir 4 sidabro fragmentai (atitinkamai 331,4 g ir 121,9 g svorio).

Atsižvelgiant į laidojimo būdą – mirusiųjų deginimą, kapinyną naudojo kuršių bendruomenė, tačiau puošnus ažūrinis zoomorfinis kabutis liudija kaimynės žiemgalių genties įtaką. Pagal radinius kuršių apgyventos teritorijos R pakraštyje įrengtas Milių kapinynas II datuojamas vėlyvuoju geležies amžiumi, o jau minėtas zoomorfinis kabutis rodo, kad laidojimo paminklas naudotas iki pat XII–XIII a.

Palnosų senkapis (UK 43996) (Mažeikių r., Viekšnių sen.) yra 420 m į ŠV nuo santakos su Kerbesu, 640 m į ŠR nuo Ventos santakos su Augučiu, 1,05 km ta pačia kryptimi nuo Palnosų (Santeklių) kaimo senųjų kapinių (UK 4354), 1,1 km į ŠV nuo Palnosų ir Santeklių kaimų vokiečių senųjų kapinių (UK 4355), Ventos dešiniojo kranto terasos pakraštyje stūksančioje V–R kryptimi pailgoje apie 40x10 m

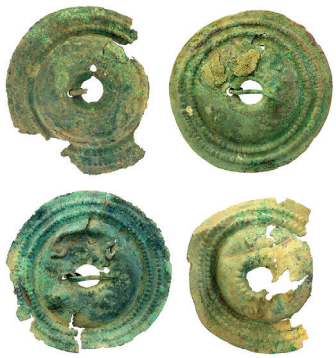
25 pav. Palnosų senkapio kalva iš ŠV. G. Petrausko nuotr.

Fig. 25. Palnosai cemetery hill, as seen from the NW.

dydžio trikampėje kalvoje (25 pav.). Senkapyje aptikti 2 juostiniai žiedai ir 5 monetos: Rygos 1624 m. Gustavo II Adolfo šilingas, Lenkijos 1664 m. ir LDK 1666 m. Jono Kazimiero šilingai, Rusijos imperijos Aleksandro II 1858 m. denežka bei TSRS 1944 m. 15 kapeikų. Remiantis radiniais, galima teigti, kad Palnosų senkapyje mirusieji laidoti bent nuo XVII a., o apleistas jis greičiausiai Kerbeso dešiniajame krante įrengus Palnosų (Santeklių) kaimo senąsias kapines.

Kampų senkapis (Molėtų r., Balninkų sen.) yra 115 m į P nuo kelių Kairionys–Girsteikiškis–Balninkai ir Balninkai–Gėliogaliai sankryžos, 500 m į Š–ŠR nuo Gėliogalių kaimo senųjų kapinių, vadinamų Kapeliais (UK 6426), 550 m į ŠR nuo Gėlių ežero, 1,4 km į PR Vanaginės senkapio (UK 5353), dirvonuojančioje ir jaunomis pušaitėmis apaugusioje Kapų raistu vadinamos pelkėtos daubos iš R ir PR pusės apjuostoje apie 60x25 m dydžio, iki 3 m aukščio (R ir PR pusėje) kalvoje (575912, 6129174). Senkapio kalva pailga ŠV–PR kryptimi, šlaitai nuolaidėjantys, vietomis matomos pušų sodinimo vagos.

Žvalgant senkapį aptikta 20 radinių: įmovinis ietigalis ištęsta trikampe plunksna, miniatiūrinis kirvelis, 4 apskritos skardinės segės (26 pav.), rozetinė segė (27:1 pav.), juostinis žiedas, sidabrinis kabutis–kryželis (27:2 pav.), 2 lelijos formos kabučiai (27:3, 4 pav.), dvinarės profiliuotos sagties fragmentas, skustuvo geležtė, peilio kriaunų apkalas, pailgos stačiakampės lazdelės pavidalo geležies ruošinys ir 5 monetos. Tarp pastarųjų minėtina II tipo lietuviška moneta – Vytauto denaras, LDK Aleksandro denaras ir pusgrašis, 1521 m. Žygimanto Senojo pusgrašis ir 1564 m. Žygimanto Augusto pusgrašis. Radiniai pasklidę visoje kalvos aikštelėje, kiek mažiau jų surasta kalvos PR šlaite.

26 pav. Kampų senkapyje aptiktos apskritos skardinės segės. G. Petrausko nuotr.

Fig. 26. Round sheet metal brooches discovered in Kampai cemetery.

0 3 cm

27 pav. Kampų senkapio radiniai: 1 – rozetinė segė; 2 – kabutis–kryželis; 3, 4 – kabučiai. G. Petrausko nuotr.

Fig. 27. Finds from Kampai cemetery: 1 – a rosette brooch; 2 – a pendant-cross; 3, 4 – pendants.

0 3 cm

28 pav. Biliūnų radimvietės I radiniai: 1 – apyrankė; 2 – segės dalis. V. Vaitkevičiaus nuotr.

Fig. 28. Finds from Biliūnai find spot I: 1 – a bracelet; 2 – part of a brooch.

0 5 cm

29 pav. Biliūnų radimvietėje II aptikta apyrankė. V. Vaitkevičiaus nuotr.

Fig. 29. A bracelet discovered at Biliūnai find spot II.

Aptikti radiniai – griautinių kapų įkapės – rodo, kad Kampų senkapyje mirusieji laidoti XV–XVI a. Pažymėtina, kad II tipo lietuviška moneta, kabutis–kryželis, lelijos fomos kabučiai, įmovinis ietigalis, miniatiūrinis kirvelis, skustuvo geležtė ir daugelis kitų radinių liudija senkapio naudojimą laikotarpiu iš karto po Lietuvos krikšto. Dėl šios priežasties Kampų senkapis, nagrinėjant laidosenos Rytų Lietuvoje pagonybės ir krikščionybės sandūros laikotarpiu klausimą, yra itin įdomus. Ne mažiau svarbu ir tai, kad Kampų senkapį ir garsiojo XIV a. Gėliogalių lobio radimvietę skiria vos 1 km atstumas.

Biliūnų kaimo (Radviliškio r., Baisogalos sen.) laukuose dirbę darbininkai perdavė du geležies amžiaus dirbinius: vaikišką rankogalinę apyrankę (28:1 pav.) ir puošnios sidabrinės lankinės segės dalį (28:2 pav.). Nustatyta, kad radimvietė yra 480 m į PR nuo kanalu tekančio Kiršino upelio dešiniojo kranto, 740 m į PR nuo kelio Baisogala–Grinkiškis, dirbamo lauko pakilesnėje vietoje (480495, 6163104). Kalvelė nuolaidžiais šlaitais, virš aplinkinių laukų pakyla apie 1,5 m. Antroji Biliūnų kaimo geležies amžiaus radimvietė, kurioje 2018 m. pavasarį buvo aptikta rankogalinė apyrankė (29 pav.), yra 520 m į Š–ŠR nuo pirmosios, 550 m į PR nuo Kiršino, 620 m į PR nuo kelio Baisogala–Grinkiškis, dirbamame lauke, šalia buvusios sodybos vietoje augančios liepos (480708, 6163575).

Butkių miške (Radviliškio r., Šaukoto sen.) bandant surasti Lietuvos partizanų bunkerio vietą (žr. p. 594–595), dėmesį atkreipė miško 76 kvartalo PV dalyje, 50 m į Š nuo Butkių miško 76 ir 82 kvartalus skiriančios kvartalinės linijos, 70 m į Š nuo kelio Butkiai–Debeikiai stūksanti iki 5 m aukščio kalva (459874, 6165056). Kalvos V šlaite, 0,5 m skersmens plote aptiktos 3 XVII a. monetos: tarp 1623 ir

1633 m. nukaldintas Brandenburgo–Prūsijos Georgo Vilhelmo šilingas, Livonijos 1652 ir Rygos 1653 m. Kristinos šilingai (30 pav.).

Kubiliūnuose (Radviliškio r., Baisogalos sen.) nustatyta archeologo Adolfo Tautavičiaus „Mitologinių ir kitų kultūrinę vertę turinčių akmenų kartotekoje“ aprašyto akmens su dubeniu vieta. Prie šiandien negyvenamo medinio namo Vilties g. 16A durų slenksčio (478982, 6162367) žemėje išlikęs tamsiai mėlynas su balkšvomis ir raudonomis priemaišomis 98x67 cm dydžio akmuo su išilgine 6–7 cm pločio rausvos spalvos gysla; dubuo kiek atitrauktas iš vidurio, 16 cm skersmens, 9 cm gylio, pjūvyje primena parabolę (31 pav.). Nepatikrintais duomenimis, Kubiliūnų laukuose rasta dar vieno akmens su smailiadugniu dubeniu skeveldra, dabar pervežta ir saugoma Baisogaloje.

Skiečiuose (Radviliškio r., Grinkiškio sen.) atnaujintos spėjamo geležies amžiaus kapinyno paieškos (*ATL 2015 metais*, 2016, p. 455–457). Kelio Grinkiškis–Liaudiškiai dešinėje pusėje, nežymioje terasoje Šušvės dešiniojo kranto slėnyje ties Šušvės ir Žadikės santaka aptikta deformuota V–VI a. lankinė segė trikampe kojele (474833, 6160452) (32 pav.). Sprendžiant iš segės ir anksčiau surastos apyrankės gyvuliniais galais, šioje vietoje gali būti išlikę viduriniojo ir vėlyvojo geležies amžiaus kapų; dalis kapinyno apnaikinta įrengiant kelio sankasą. Be to, minėtina tai, kad žvalgant apie 50 m pločio, 11,5 m aukščio (žvelgiant iš Š) aukštumos kyšulį Šušvės, Žadikės ir Grindupio santakoje (474762, 6160401), aptikta Rusijos imperijos pareigūno saga su žaibo atvaizdu, 1854 m. denežka ir Nikolajaus II 1898 m. ½ kapeikos nominalo moneta.

Gružuose (Užulėnyje) (Ukmergės r., Taujėnų sen.) ieškota tarpukariu kasant žvyrą aptiktų III–IV a. dirbinių radimvietės – romėniškojo laikotarpio kapinyno vietos (*LAA*, t. III, 1977, p. 43). 1998 m. Gružų (Užulėnio) kapinyno nesėkmingai ieškojo archeologas Algirdas Varnas (*KPC DF*, f. 39, ap. 1, b. 363). Išnagrinėjus LiDAR duomenimis sukurtą paviršiaus žemėlapį, Gružų miško 168, 169, 170 ir 171

30 pav. Butkiuose aptiktos monetos. G. Petrausko nuotr.

Fig. 30. Coins discovered in Butkiai.

31 pav. Kubiliūnų akmuo su smailiadugniu dubeniu iš viršaus. V. Vaitkevičiaus nuotr.

Fig. 31. The Kubiliūnai stone with a conical cup mark, as seen from above.

32 pav. Skiečių spėjamo kapinyno vietoje aptikta lankinė segė. G. Petrausko nuotr.

Fig. 32. A crossbow brooch discovered at the site of the suspected Skiečiai cemetery.

0 3 cm

kvartaluose iššvalgytos 7 vietos, aptikti 3 radiniai. Su geležies amžiaus kapinynu siejama 170 kvartalo ŠR dalyje, 30 m į V nuo kvartalinės linijos, nežymioje ŠR–PV kryptimi pailgoje, eglėmis ir lapuočių medžių pomiškiu apaugusioje kalvelėje aptikta I a. II pusės – II a. apskrito pjūvio apyrankė.

Surveys in Akmenė, Anykščiai, Mažeikiai, Molėtai, Radviliškis, and Ukmergė Districts

In 2018, the LNM and the BRIAI surveyed 29 archaeological and mythological sites possessing features of cultural heritage properties in Akmenė, Anykščiai, Mažeikiai, Molėtai, Radviliškis, and Ukmergė Districts. In Akmenė District, an old grave site and a Modern Age find spot were discovered in Čiuiniai, hitherto unknown mythological stones were recorded in Gailaičiai (Fig. 1), a new 16th–18th-century cemetery was found in Gėpaičiai (Figs. 2, 3), a 16th–first half of the 18th-century cemetery mentioned in archival sources was discovered in Kesiai (Figs. 4, 5), an old town site inhabited since the second half of the 17th century was surveyed in Klykoliai (Fig. 6) as was a 16th–17th-century village site in Šapnagiai (Fig. 12), an 8th–11th-century Semigallian cemetery was discovered in Kriokliai (Figs. 7, 8), a 3rd–4th-century bracelet was found in Mančeliai (Fig. 9), the find spots of a bronze socketed axe (Fig. 10) and Late Iron Age artefacts (Fig. 11) were identified in Suginčiai, the site of a suspected Iron Age Semigallian cemetery was surveyed in Viešučiai (Fig. 15) as was an old town site in Vegeriai, and a second Late Iron Age Semigallian cemetery was discovered in Vegeriai (Figs. 13, 14).

In Anykščiai District, an 11th–13th-century cremation cemetery was found in Kiškeliai (Figs. 16, 17) and the find spot of single-bladed broad axe characteristic of the 15th–16th centuries was recorded in Kurkleliai (Fig. 18). In Mažeikiai District, new Late Iron Age Curonian cemeteries were discovered in Daubariai and Kukiai (Figs. 19, 20, 23) and finds, which allow one to speak of the existence of an unknown Iron Age cemetery, in Miliai (Fig. 24). Finds discovered during the survey in Griežė (Fig. 21) expanded the established territory of the hillfort II settlement and a hitherto unknown Modern Age find spot was found there. A new Medieval find spot was identified in Jautakiai as was an Iron Age find spot in Krakiai (Fig. 22), a 17th-century cemetery was surveyed in Kabaldikai, and a new 17th–18th-century cemetery was discovered in Palnosai (Fig. 25).

In Molėtai District, a hitherto unknown 15th–16th-century cemetery was found in Kampai (Figs. 26, 27). In Radviliškis District, a 17th-century coin find spot was recorded in Butkiai (Fig. 30), two Iron Age artefact find spots clarified in Biliūnai (Figs. 28, 29), the site of a cup-marked stone identified in Kubiliūnai (Fig. 31), and a crossbow brooch discovered in Skiečiai allows the existence of an Iron Age cemetery there to be considered (Fig. 32). In Ukmergė District, a brooch from the second half of the 1st–2nd century discovered during a survey is connected with a cemetery that once existed in Gružos (Užulėnis).

Egidijus Šatavičius

Naujas piliakalnis Šalčininkų rajone

2017 m. autorius, asmenine iniciatyva vykdydamas Šalčininkų rajono paviršinį žvalgymą, identifikavo naują piliakalnį Dieveniškių kilpos Š dalyje. Jį siūloma įtraukti į NKVR.